

Resguardar pli ferm er la diaspora

Midadas da structura da la Lia rumantscha

■ **(anr/fa) Per spender daplira energia en lavur concreta e main en administrativa ha proponì la dieta da Savognin da simplifitgar las structuradas da la LR. Ils emprims resultats concrets pon ins spetgar en in onn.**

Dapi divers onns organisescha la Lia rumantscha (LR) l'emprima sonda d'avrigl ina dieta cun las suprastanzas da las uniuns regiunalas. «Il tema da quist onn a Savognin eran las structuradas da la LR e da sias uniuns affiliadas Romania, Renania, Uniun Rumantscha da Surmeir ed Uniun dals Grischs», ha declerà *Vincent Augustin*, il nov president da la LR, mardi a chaschun d'ina orientaziun dals meds da massa en la Chasa rumantscha a Cuira, «ed il motto era democratisar, 'schlancar' e dinamisar.» Er da la partida a la dieta eran sco ch'el ha ditg presidentAs da las uniuns regiunalas e las

duas gruppas da lavur «Anint plus» e «Parlament rumantsch», las qualas han fatg lavur preparatoria.

Senza abolir las uniuns existentas

A l'inscunter da sonda passada han preschentà las gruppas preparatorias quatter differents models: Model d'autonomia, model da cundecisiun, model d'influenza e model semipolitic. «La dieta recumonda per mauns da la suprastanza da la LR da laschar sclerir il model da cundecisiun», ha declerà *Annaleta Semadeni*, la respunsabla da la gruppa Anint (analisa interna) plus, «il qual prevesa che la Rumantschia disponia d'ina assemblea rumantscha sco organ politic dal chantun Grischun cun cumpetenzas da cundecisiun en dumondas concernent la lingua rumantscha.» Ch'els han jag sa dà fadia da chattar ina soluziun

per simplifitgar las structuradas «mantegnend las uniuns existentas che duessan cuntinuar a realisar projects a favur dal mantegniment dal rumantsch».

Installar quatter centers regiunals

Suenter l'analisa da las propostas cusseglia la LR tenor las infurmaziuns dal secretari *Gion Antoni Derungs* da far las preparativas per pliras midadas concretas a curta vista: «Cun installar centers regiunals en Surselva, Engiadina/Bravuogn/Val Müstair, Grischun central ed en la diaspora vulan ins rinforzar la basa.» Ils manaders da quels centers duessan suttastar al secretari da la LR. Ch'ins veglia tranter auter er democratisar la radunanza da delegadAs, ha'l cuntinuà, «represchentadas en quella duain esser la politica, las vischnancas e

la diaspora». Ch'i na saja betg previs che associaziuns professiunalas sco la magistraglia sajan er da la partida, ha'l agiunt ed ha alura dà er in sguard vers l'avegnir pli lontan.

En contact cun las uniuns cumpigliadas

En connex cun il model da cundecisiun ha surprindì la LR l'incumbensa da sclerir differentas dumondas: «Tge vul dir cundecisiun en ils secturs da lingua exactamain?», ha numnà Gion Antoni Derungs in pèr exempels, «Tge funcziun, cumpetenzas e tge respunsabladad avess l'Assamblea rumantscha sper il cussegl grond?», «Tge instruments duvrass in tal model?» e «Co stess cun las finanzas?». Singuls elements a curta vista pon vegnir realisads tenor el immediatamain e senza

gronds custs. «Per realisar las grondas midadas proponidas dentant èsi necessari d'organisar ina vasta consultaziun e radunanzas extraordinaras», ha punctuà il secretari da la LR, «en spezial er da las uniuns regiunalas.» Las decisiuns da quellas duain vegnir prendidas sco ch'el ha ditg ils emprims mais da l'onn 2005.

«Sin basa da lur propostas po la LR convocar ina radunanza da delegadas e delegads extraordinaria per decider definitivamain e metter en vigur las midadas giavischadas.» Che la suprastanza da la LR vegnia a s'engaschar per realisar las midadas necessarias en ils secturs nua che la Lia saja cumpetenta, ha ditg per finir Vincent Augustin, «ma ella è dentant era conscienta che sias uniuns affiliadas èn uniuns formalmain autonomas.»